

Den religiøse dimension

Oplæg til fordybelse

1 Hvad er den religiøse dimension?

Ordet dimension:

- En *dimension* noget, som altid vil være der.
- Rummet har tre dimensioner: længde, bredde og højde.
- Tiden er også en dimension.

Den religiøse dimension er en anden slags dimension. Det er en åndelig dimension. Ikke noget fysisk. Den religiøse dimension handler om menneskelivets grundlag. Fx det, at vi oplever virkeligheden sådan, som vi gør. Og at vi ikke kan lade være med at gøre os nogle bestemte tanker om virkeligheden. Den religiøse dimension kaldes også for tilværelsens dybde-dimension.

Den religiøse dimension handler netop om det, der gør dig til et menneske. Det kan være ret svært at tænke nærmere over, fordi det er så elementært, at man overser det.

Fx opdager jeg altid, når jeg ser *noget* (fx en fugl eller en cykel), men jeg tænker ikke, at jeg ser, før jeg ser *noget*, og alligevel ser jeg kun noget, fordi jeg simpelthen på forhånd allerede ser. På samme måde opdager du kun dit hjerte, når det dunker. Men hjertet banker er hele tiden dit livsgrundlag.

Den religiøse dimension handler ikke om en bestemt religion. Det er modsat: Det er fordi livet leves midt inde i en religiøs dimension, at de fleste også tror på en bestemt religion. Vi er religiøse på grund af den religiøse dimension. Der findes altså et åndeligt – eller religiøst - vilkår, som vores virkelighedsopfattelse bygger på. Det er især dette:

- Et menneske spørger altid om, hvad *meningen* er (og hader meningsløshed)
- Et menneske ønsker *godhed* (og ikke ondskab)
- Et menneske ønsker *skønhed* (og ikke hæslighed)
- Et menneske ønsker *sandhed* (og ikke løgn)
- Et menneskes bevidsthed søger det *betydningsfulde* (og ikke det ligegyldige)
- Et menneskes bevidsthed er en helt anden slags virkelighed end materien/den fysiske virkelighed
- Et menneske har en *intuition* om det guddommelige, at virkeligheden er meget større end menneskets egen virkelighed
- At sproget findes
- At mennesket er et hjerte
- At mennesket tænker fornuftigt
- At mennesket har bestemte følelser
- At mennesket har viljens frihed og mulighed

Det meste af denne opremsning har vi allerede kaldt for bevidstheden, men opremsningen siger også, hvad det grundlæggende er. Alt det, som ingen kan ændre på. Det, som er fastlagt på forhånd, og som gør os til mennesker.

At være et menneske – Den religiøse dimension

Den religiøse dimension er det, der er til før os, og som vi ikke kan ændre på. Ordet religiøst er velvalgt, fordi alt det, vi ikke kan ændre på, er en magt, som er større, før og efter os. Altså alt det, der er som det er, og bestemmer os. – At opdage det, er at blive bevidst om sin egen virkelighed og forstå en dimension.

Den religiøse dimension er et vilkår for bevidstheden på samme måde som sansning er, - og som et sekund, en meter og et kilo er et fysisk grundvilkår for menneskelivet.

Den religiøse dimension vil sige, at mennesket er på en bestemt måde og at vi ikke selv forstår, hvor vi er, som vi er, tænker som vi gør, føler som vi gør, oplever virkeligheden som vi gør. Man kan ikke komme bag ved en dimension. Mennesket er sat i verden uden at være blive spurgt først. Et menneske er ikke herre over det grundlæggende, kun det efterfølgende.

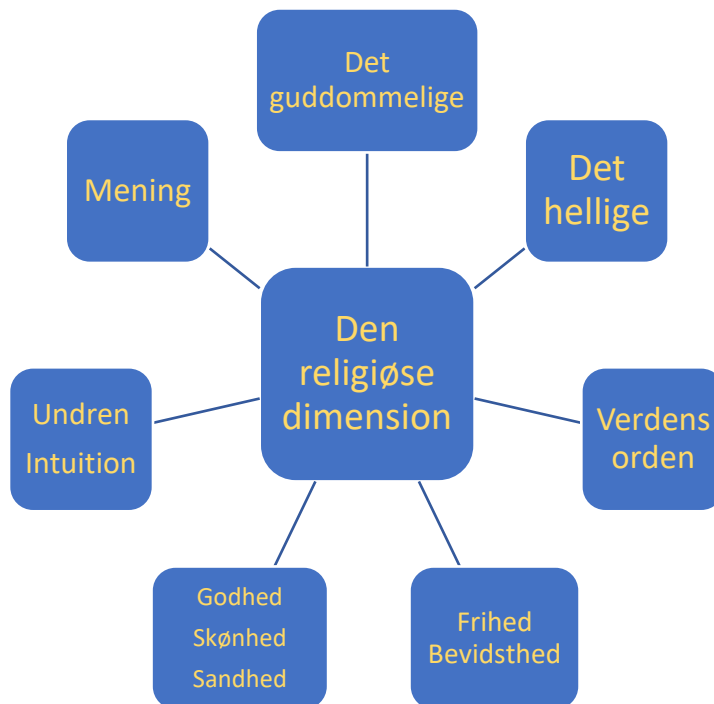

??? til fordybelse

- *Forklar, hvad den religiøse dimension er.*

2 Begrebs-netværk

Alle sprogets ord og begreber hænger sammen i et netværk. Vi forstår et ord ved hjælp af de andre ord.

??? til fordybelse

- **Forklar med dine egne ord, hvad du tror, der forbinder de syv begreber til den religiøse dimension**

3 At forklare det guddommelige

En intuition kan kaldes en *indre overbevisning*, som man ikke rigtig kan forklare. Noget man kan *ane*, der må være rigtigt. En *fornemmelse* af noget. At *forklare* noget vil derimod sige, at man finder de ord og begreber, som man kan mærke passer til intuitionen.

Der findes flere grundlæggende begreber om det guddommelige. Noget helt afgørende er, om man forklarer det guddommelige som Gud, evt. som flere guder.

Det er sjældent, at man mener, at det guddommelige er noget fysisk, altså molekyler, og dermed jord, vand og luft. Det guddommelige er noget andet. Det guddommelige tænkes langt snarere at have noget med *livet* at gøre, og især den del af livet, som kaldes *bevidstheden*, eller *personligheden*. Det, at mennesket har en personlighed, er i meget høj grad en kilde til intuitionen om det guddommelige.

Det er således helt almindeligt at mene, at fordi et menneske er en personlighed, en slags ånd, så må det guddommelige rent logisk være noget endnu mere end menneskets personlighed. Intuitionen siger til en, at det simpelthen ikke giver mening at mene, at mennesket selv skulle være den højeste personlighed. Alt det, et menneske rummer i sin personlighed, er ikke en virkelighed, der er opstået af sig selv, men er kommet til mennesket fra det guddommelige.

At være et menneske – Den religiøse dimension

Evolutionsteorien kan godt forklare en masse om udviklingen af menneskets krop og organer, men den forklarer ingenting om, hvad en personlighed er og hvordan en personlighed bliver til. En personlighed er noget ikke-fysisk = noget bevidsthedsmæssigt, som hverken kan tælles, måles eller vejes.

1) Teisme (af græsk *teos* = Gud)

Teisme vil sige, at man tror, at Gud er en person, der har skabt verden, og at mennesket også kan have et forhold til Gud. Mennesket er en person, fordi Gud er en person. Jødedommen bruger udtrykket "Mennesket er skabt i Guds billede", hvilket vil sige, at menneskets personlighed er blevet til af Gud, og derfor også er forbundet med Gud på en eller anden måde.

2) Deisme (af latin *deus* = Gud)

Deisme vil også sige troen på at Gud har skabt verden, men deismen mener ikke, at mennesket kan have et forhold til Gud. Gud har skabt verden, så den nu kan fungere godt og kan klare sig selv.

3) Panteisme (af græsk *pan* = alt og *teos* = Gud)

Panteisme betyder alt er Gud/guddommeligt. Verden og Gud er det samme. Alt i verden er guddommeligt. Det står i modsætning til teisme/deisme, at verden og Gud er forskellige, og at Gud har skabt verden, men han er ikke selv verden.

4) Polyteisme (af græsk *poly* = mange)

Polyteisme er troen på, at det guddommelige består af flere eller mange guder.

??? til fordybelse

- *Undersøg hvilket syn på det guddommelige forskellige religioner har, - hvilke "isme" om det guddommelige anser religionen for at være sand.*
- *Hvad er forskellen på at mene, at der er mere mellem himmel og jord, og så på at have en bestemt religion?*
- *Hvad er intuition for noget?*

4 Det guddommelige i religionerne

Der er mange måder, hvorpå det guddommelige viser sig i den enkelte religion. I det følgende kommer der en række eksempler på forskellige måder, og eksempler fra de mest kendte religioner.

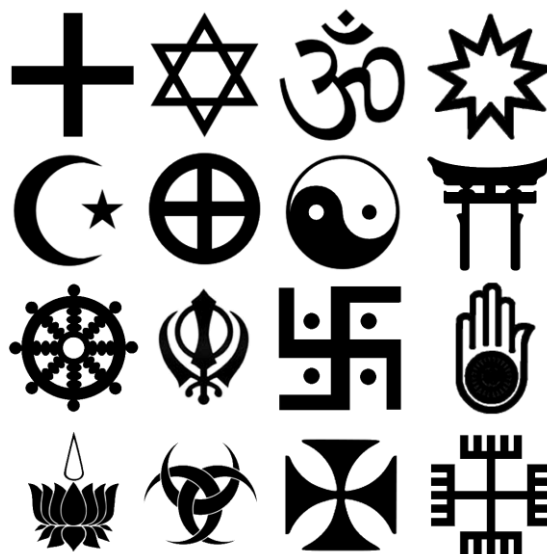
a) Gudsbilledet

Det guddommelige har et gudsbillede i hver enkelt religion. Nogle religioners gudsbillede ligner hinanden meget, mens andre er meget anderledes.

Kristendommens gudsbillede er teistisk, - monoteistisk, hvilket vil sige, at man tror på én Gud og at der kun er én Gud.

Kristendommen deler fuldt ud jødedommens tro på den ene Gud, som jøderne benævnte som Herren. Men kristendommen har også sin eget særlige gudsbillede, som kaldes treenigheden: Gud er én og Gud er samtidig tre personer: Faderen, Sønnen og Helligånden. Religionernes gudsbillede indeholder ofte mystiske formuleringer, som bryder med det, vi normalt går rundt og tænker. Det synes religionerne ikke er spor mærkeligt, tværtimod, religionerne er fuldt ud bevidste om, at det guddommelige ikke kan forklares alene ud fra den verden, som vi kender til daglig.

Fx kan det guddommelige ikke være underlagt *døden*. En menneskelig virkelighed kan heller ikke *skabe*. Et menneske kan kun omskabe – eller ødelægge. Det guddommelige er ikke lavet af molekyler og ligner derfor ikke nogen jordisk ting. Og sådan kunne der nævnes mange eksempler på, at det guddommelige ikke kan forklares på nogen simpel eller dagligdags måde. Religionerne bruger derfor mange *symboler*, når de forklarer det guddommelige.

At være et menneske – Den religiøse dimension

b) Gudbilledlighed

Gudbilledlighed vil sige at noget ikke *er* Gud, men *ligner* Gud. Det gælder mennesket i jødedommen og kristendommen. Ikke i islam, fordi islam ikke mener, at man kan sammenligne et menneske med Allah.

Gudbilledlighed vil sige at mennesket er den mest direkte måde man kan se Gud på på jorden. Derfor må der ikke findes gudebilleder i jødiske templer, for mennesket er selv Guds billede.

c) Åbenbaring

Åbenbaring vil sige, at noget ukendt bliver *afsløret*, så man kan forstå eller se det. Ligesom når man trækker et tæppe fra en figur, der havde stået tildækket.

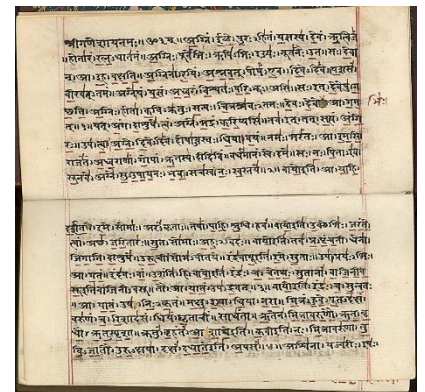
I jødedommen er fortællingen om Moses ved ”den brændende tornebusk” (2. Mosebog kap. 3) en åbenbaring. Eller beretningen om Jesus og de tre disciple på Tabors bjerg (Matthæus kap. 17). I islam har hele Koranen status af åbenbaring, fordi Muhammed fik åbenbaret dens ord på det bjerg, hvor han ofte opholdt sig.

d) Profet

En profet kan være to ting: 1) Én, som videregiver den åbenbaring, som han har modtaget. Ofte gengiver profeten åbenbaringen med sine egne ord, fordi åbenbaringen fx var en vision. – 2) En profet er meget ofte en, som går lige ind i tidens problemer og lige ud siger, hvad der er galt uanset om det er dommeren eller kongen, der er på afveje. Profeten siger typisk, at hvad han nu siger, mener Gud også. Profeter har haft stor indflydelse i religionerne og i deres samtid. Mange profeter er blevet slået ihjel, fordi de sagde de upopulære sandheder og ikke frygtede modstand. Fx er Muhammed profet i islam (og kaldes den sidste profet). Muhammed døde en naturlig død.

e) Hellige skrifter

I næsten alle religioner er der én eller flere bøger, som har en særlig autoritet. Helligskriftet er en rettesnor for, hvad der er rigtigt at tro og gøre i den religion. Når helligskriftet er meget gammelt, opstår der altid heftige diskussioner indenfor den enkelte religion om, hvordan helligskriftet skal forstås på den rigtigste måde, og så opstår der grupperinger indenfor religionen. Ofte bliver grupper meget uenige og har svært ved at være sammen, fordi de selvfølgelig hver især søger at overbevise den anden gruppe om, at de har misforstået noget i det hellige skrift, som religionsstifteren enten selv havde skrevet, eller som blev skrevet tæt på stifterens levetid. Helligskrifterne bliver i meget høj grad religionernes autoriteter.

f) Inkarnation og opstandelse

Inkarnation betyder ”i-kød” på latin.

Inkarnation er er grundlæggende begreb i kristendommen. Man kan sige, at hele kristendommen hviler på dette dogme (læresætning), nemlig at Gud blev menneske, således at Jesus Kristus både var Gud og menneske. Det er mystik på højeste plan. Mystikken afsluttes med opstandelsen og himmelfarten. Disse dogmer udgør sammen med hele påskeberetningen kernen i kristendommen.

Inkarnationen kan man fx se beskrevet i den ældste hymne, som vi kender i kristendommen. Det er skrevet ganske få år efter Jesu død og opstandelse.

”Han, som havde Guds skikkelse,
regnede det ikke for et rov
at være lige med Gud,
men gav afkald på det,
tog en tjeners skikkelse på
og blev mennesker lig;
og da han var trådt frem som et menneske,
ydmygede han sig
og blev lydige indtil døden,
ja, døden på et kors.
Derfor har Gud højt ophøjet ham
og skænket ham navnet over alle navne,
for at i Jesu navn
hvert knæ skal bøje sig,
i himlen og på jorden og under jorden,
og hver tunge bekende:
Jesus Kristus er Herre,
til Gud Faders ære.”

→ = inkarnation

??? til fordybelse

- Hvis du fordyber dig i en bestemt religion, så prøv at afdække, hvilke elementer i religionen, som har noget med det guddommelige at gøre.

5 Lav en undersøgelse af, hvordan mennesker tænker om det guddommelige

En undersøgelse kan enten være grundig samtale med nogle få mennesker (en *kvalitativ* undersøgelse), eller en spørgeskemaundersøgelse med adskillige mennesker (en *kvantitativ* undersøgelse).

1. I skal beslutte, om I gerne vil vide noget om, hvordan mennesker tænker om eller har oplevet den religiøse dimension i deres liv.
2. I skal derefter forberede jer grundigt til samtalen/interviewet eller spørgeskemaundersøgelsen, så I helt præcist ved, hvad I vil finde ud af, og hvordan I vil gøre det rent praktisk.
3. I skal også beslutte, hvordan jeres undersøgelse skal bruges i jeres opgave og fremlæggelse.

Forslag til indledende spørgsmål:

- Mener du, at der er mere mellem himmel og jord end mennesker kan forklare?
- Mener du, at der findes noget guddommeligt?

